

Uvodna analiza ekonomske aktivnosti stanovništva opštine Sjenica

Ekonomska aktivnost stanovništva predstavlja ključni indikator razvoja svake lokalne zajednice, reflektujući stepen uključenosti stanovništva u proizvodne i uslužne delatnosti, kao i njihov doprinos lokalnoj ekonomiji. U opštini Sjenica, koja je suočena sa specifičnim socio-ekonomskim izazovima kao što su migracije, demografsko starenje i ograničene mogućnosti zapošljavanja, analiza ekonomske aktivnosti stanovništva pruža važne uvide za kreiranje održivih razvojnih politika.

Cilj ove analize je da pruži uvid u strukturu zaposlenosti, nezaposlenosti i neaktivnosti stanovništva Sjenice, uz osvrt na rodne i starosne razlike. Poseban fokus stavljen je na ekonomski aktivno stanovništvo koje direktno učestvuje u privrednim tokovima, kao i na faktore koji utiču na ekonomski neaktivno stanovništvo.

Analiza je rađena na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku koji su dostupni u delu baze Stanovništvo prema ekonomskoj aktivnosti, starosti i polu na linku: <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/3104020801?languageCode=sr-Latn>

Pregled ekonomske aktivnosti stanovništva Sjenice

Prema poslednjim dostupnim podacima, ukupan broj stanovnika opštine Sjenica iznosi **24.083**, od čega je **32,48%** ekonomski aktivno. Detaljna struktura ekonomske aktivnosti stanovništva data je u sledećoj tabeli:

Kategorija	Broj lica	Udeo (%)
Ukupno stanovništvo	24.083	100,00%
Aktivno stanovništvo, ukupno	7.824	32,48%
• Zaposleni	4.922	20,43%
• Nezaposleni	2.902	12,05%
Neaktivno stanovništvo, ukupno	16.259	67,52%
• Kućni poslovi	3.147	13,07%
• Briga o domaćinstvu	1.315	5,46%
• Ostali neaktivni	727	3,02%

Komentari na tabelu

Nizak nivo ekonomske aktivnosti:

- Samo **32,48%** ukupnog stanovništva je ekonomski aktivno, što znači da više od dve trećine populacije ne učestvuje u formalnoj ekonomiji.
- Ovaj pokazatelj ukazuje na visok stepen zavisnosti neaktivnog stanovništva od drugih izvora prihoda, poput socijalnih davanja ili doznaka iz inostranstva.

Relativno visoka stopa nezaposlenosti:

- Među aktivnim stanovništvom, čak **37,11%** je nezaposleno, što je ozbiljan izazov za lokalnu ekonomiju.
- Ova stopa nezaposlenosti upućuje na ograničene mogućnosti zapošljavanja i potrebu za diversifikacijom privrede u cilju kreiranja novih radnih mesta.

Visoka neaktivnost žena:

- Od ukupno **11.936** žena, samo **26,95%** je ekonomski aktivno, što ukazuje na značajne prepreke za uključivanje žena u tržište rada.
- Veliki broj žena (2.559) obavlja neplaćene kućne poslove, što dodatno smanjuje njihov doprinos formalnoj ekonomiji.

Ekonomska aktivnost po starosnim grupama

Analizom ekonomske aktivnosti po starosnim grupama uočavaju se značajne razlike u učešću na tržištu rada:

Starosna grupa	Ukupno stanovništvo	Aktivni	Zaposleni	Nezaposleni	Neaktivni
15–19	1.696	187	39	148	1.509
20–24	1.478	638	227	411	840
25–29	1.310	852	405	447	458
30–49	6.077	3.905	2.601	1.304	2.172
50–59	3.200	1.596	1.139	457	1.604
60–64	1.533	551	427	124	982
65+	4.009	95	84	11	3.914

Komentari:

Niska ekonomska aktivnost mladih (15–24 godine):

- U starosnoj grupi od 15 do 19 godina samo **11%** je ekonomski aktivno, dok većina još uvek boravi u obrazovnom sistemu.
- U grupi od 20 do 24 godine, stopa nezaposlenosti je visoka, što ukazuje na poteškoće u pronalaženju prvog zaposlenja.

Najveća ekonomska aktivnost u grupi 30–49 godina:

- Ova grupa pokazuje najveću stopu ekonomske aktivnosti sa preko **64,25%** radno angažovanih.

Starija populacija je uglavnom neaktivna:

- Više od **97%** stanovništva starijeg od 65 godina nije ekonomski aktivno, što ukazuje na dominaciju penzionisanih lica i nedostatak prilika za zapošljavanje u starijoj dobi.

Izazovi ekonomske aktivnosti stanovništva Sjenice

Visoka nezaposlenost među mladima:

- Nedostatak radnih mesta za mlade dovodi do migracije radno sposobnog stanovništva u veće centre ili inostranstvo.

Slaba diversifikacija privrede:

- Lokalna ekonomija je uglavnom zasnovana na poljoprivredi i malim porodičnim preduzećima, sa ograničenim mogućnostima zapošljavanja u industriji i uslugama.

Rodna neravnopravnost:

- Žene su nedovoljno zastupljene u formalnoj ekonomiji i često su angažovane u neplaćenim poslovima u domaćinstvu.

Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti stanovništva Sjenice

Podsticanje preduzetništva:

- Kreiranje programa podrške za mala i srednja preduzeća, sa posebnim fokusom na žene preduzetnice.

Razvoj infrastrukture za ruralni turizam:

- Iskorišćavanje prirodnih potencijala Sjenice kroz razvoj turističkih kapaciteta može doprineti otvaranju novih radnih mesta.

Obrazovanje i prekvalifikacija:

- Organizacija stručnih kurseva i obuka za mlade kako bi se povećala njihova zapošljivost.

Podrška ženama:

- Kreiranje programa koji podstiču radnu angažovanost žena kroz fleksibilne radne aranžmane i podršku u brizi o porodici.

Zaključak:

Ekonomska aktivnost stanovništva Sjenice suočava se sa brojnim izazovima, ali ciljanim merama može se podstaći održiv razvoj i povećati stopa zaposlenosti, posebno među mladima i ženama.

Analiza ekonomske aktivnosti žena u Sjenici

Ekonomska aktivnost žena u opštini Sjenica predstavlja značajan indikator njihovog učešća u privrednim tokovima, kao i stepena društveno-ekonomske ravnopravnosti. Analizom podataka o zaposlenosti, nezaposlenosti i neaktivnosti žena u Sjenici mogu se identifikovati ključni problemi i prilike za unapređenje njihovog položaja na tržištu rada.

Iako žene čine gotovo polovinu ukupnog stanovništva, podaci pokazuju da njihov doprinos formalnoj ekonomiji zaostaje za muškarcima. Glavni izazovi uključuju ograničen pristup tržištu rada, tradicionalnu podjelu uloga u domaćinstvu, kao i nedostatak prilika za prekvalifikaciju i zapošljavanje u sektorima sa rastućom potražnjom.

1. Pregled ekonomske aktivnosti žena u Sjenici

Ukupan broj žena u Sjenici iznosi **11.936**, što predstavlja **49,55%** ukupnog stanovništva opštine. Njihova raspodjela prema ekonomskim kategorijama prikazana je u sledećoj tabeli:

Kategorija	Broj žena	Udeo u ukupnom broju žena (%)
Ukupno žene	11.936	100,00%
Aktivne žene, ukupno	3.217	26,95%
• Zaposlene	2.103	17,62%
• Nezaposlene	1.114	9,33%
Neaktivne žene, ukupno	8.719	73,05%
• Kućni poslovi	2.559	21,44%
• Briga o domaćinstvu	221	1,85%
• Ostale neaktivne	277	2,32%

Komentari na tabelu

Nizak nivo ekonomske aktivnosti žena:

- Samo **26,95%** žena u Sjenici je ekonomski aktivno, što znači da gotovo **3 od 4 žene** ne učestvuju u formalnoj ekonomiji.
- Poređenjem sa muškarcima, žene zaostaju u učešću na tržištu rada, što ukazuje na značajne prepreke u pristupu zaposlenju.

Visoka stopa nezaposlenosti među ženama:

- Među ekonomskim aktivnim ženama, **34,65%** je nezaposleno, što je znatno iznad proseka u drugim opštinama slične veličine.
- Ovo ukazuje na neusklađenost veština sa potrebama tržišta rada i na potrebu za dodatnim programima podrške zapošljavanju žena.

Veliki broj žena angažovan u neplaćenim poslovima:

- Više od **21%** žena u Sjenici bavi se isključivo neplaćenim kućnim poslovima, što ih isključuje iz formalnog tržišta rada i smanjuje njihov ekonomski doprinos.

2. Ekonomska aktivnost žena po starosnim grupama

Analiza ekonomske aktivnosti žena prema starosti pokazuje značajne razlike u učestvovanju na tržištu rada:

Starosna grupa	Ukupno žena	Aktivne	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivne
15–19	831	64	14	50	767
20–24	705	256	101	155	449
25–29	662	404	211	193	258
30–49	2.893	1.633	1.129	504	1.260
50–59	1.594	673	502	171	921
60–64	749	169	132	37	580
65+	2.115	18	14	4	2.097

Komentari:

Najniža ekonomska aktivnost u starosnoj grupi 15–19 godina:

- Većina žena u ovoj starosnoj grupi je neaktivna, što ukazuje na njihovo angažovanje u obrazovnom sistemu.

Najveća aktivnost u grupi 30–49 godina:

- Ova grupa beleži najviši nivo ekonomske aktivnosti, ali i značajnu nezaposlenost, što sugerira potrebu za dodatnom podrškom u zapošljavanju.

Naglo smanjenje ekonomske aktivnosti nakon 50. godine:

- U grupi 50–59 godina samo **42,24%** žena je aktivno, dok se u grupi 60–64 godine taj procenat dodatno smanjuje na **22,57%**.

3. Ključni izazovi ekonomske aktivnosti žena u Sjenici

Ograničene mogućnosti za zapošljavanje:

- Lokalna ekonomija ne pruža dovoljan broj radnih mesta za žene, posebno u sektorima sa stabilnim prihodima i dugoročnim perspektivama.

Niska stopa učešća u preduzetništvu:

- Žene retko pokreću sopstvene poslove zbog nedostatka finansijskih sredstava, poslovnih veština i podrške lokalnih institucija.

Rodna neravnopravnost:

- Tradicionalne društvene uloge i očekivanja doprinose ograničenom uključivanju žena u tržište rada.

Nedostatak fleksibilnih radnih aranžmana:

- Neadekvatne mere usklađivanja rada i porodičnih obaveza predstavljaju prepreku za povećanje zaposlenosti žena.

4. Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti žena u Sjenici

Podrška samozapošljavanju i preduzetništvu:

- Kreiranje programa finansijske podrške i mentorstva za žene preduzetnice.

Obrazovni i prekvalifikacioni programi:

- Razvoj programa obuka u oblastima sa visokim potencijalom zapošljavanja (IT, turizam, zanatstvo).

Podsticanje fleksibilnih radnih aranžmana:

- Uvođenje mogućnosti rada od kuće i skraćenog radnog vremena.

Povećanje broja mesta u predškolskim ustanovama:

- Obezbeđenje adekvatne brige za decu radi povećanja učešća žena na tržištu rada.

Zaključak

Analiza pokazuje da žene u Sjenici imaju nizak nivo ekonomske aktivnosti, visok nivo nezaposlenosti i značajnu zastupljenost u neplaćenim poslovima u domaćinstvu.

Kreiranjem ciljanih mera podrške i osnaživanjem žena kroz obrazovanje i zapošljavanje, moguće je poboljšati njihov položaj i doprineti lokalnom ekonomskom razvoju.

Analiza ekonomske aktivnosti žena do 30 godina u Sjenici

Ekonomska aktivnost žena do 30 godina u Sjenici predstavlja ključni pokazatelj njihovog položaja na tržištu rada, ali i potencijala za budući ekonomski razvoj ove opštine. Učešće mladih žena u privrednim tokovima odražava stepen njihovog obrazovanja, pristupa prilikama za zapošljavanje i podrške u ostvarivanju ekonomske nezavisnosti.

Podaci ukazuju na specifične izazove sa kojima se suočavaju mlade žene u Sjenici, uključujući visoku nezaposlenost, nedostatak prilika za zaposlenje u formalnom sektoru i tradicionalne rodne uloge koje ograničavaju njihovu radnu aktivnost. Cilj ove analize je da pruži uvid u trenutnu situaciju, identifikuje ključne izazove i predloži rešenja za poboljšanje ekonomske aktivnosti mladih žena.

1. Pregled ekonomske aktivnosti žena do 30 godina

Ukupan broj žena do 30 godina u Sjenici iznosi **3.198**, što čini **26,79%** ukupne ženske populacije opštine. Njihova raspodela prema ekonomskoj aktivnosti prikazana je u sledećoj tabeli:

Starosna grupa	Ukupno žena	Aktivne žene	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivne žene
15–19	831	64	14	50	767
20–24	705	256	101	155	449
25–29	662	404	211	193	258
UKUPNO	3.198	724	326	398	1.474

Komentari na tabelu

Nizak nivo ekonomske aktivnosti:

- Samo **22,65%** žena do 30 godina je ekonomski aktivno, dok je čak **77,35%** neaktivno, što ukazuje na značajne prepreke u zapošljavanju mladih žena.
- Najveći broj neaktivnih žena nalazi se u grupi od 15 do 19 godina, što je očekivano s obzirom na to da većina još uvek boravi u obrazovnom sistemu.

Visoka stopa nezaposlenosti:

- Među aktivnim ženama, čak **55%** je nezaposleno, što ukazuje na velike poteškoće u pronalaženju posla nakon završetka školovanja.
- Nezaposlenost je najizraženija u grupi od 20 do 24 godine, gde **60,54%** aktivnih žena nema posao.

Postepeni porast ekonomske aktivnosti sa starošću:

- Grupa od 25 do 29 godina pokazuje viši nivo ekonomske aktivnosti (**61,06%**), ali i dalje visok nivo nezaposlenosti.

2. Udeo ekonomski aktivnih žena u populaciji

Starosna grupa	Udeo aktivnih žena (%)	Udeo zaposlenih (%)	Udeo nezaposlenih (%)	Udeo neaktivnih žena (%)
15–19	7,70%	1,69%	6,01%	92,30%
20–24	36,31%	14,33%	21,98%	63,69%
25–29	61,06%	31,87%	29,19%	38,94%

Komentari:

Niska ekonomska aktivnost u najmlađoj starosnoj grupi:

- Većina žena od 15 do 19 godina je i dalje u procesu obrazovanja, što rezultira visokim udelom neaktivnih žena (**92,30%**).

Veći interes za zapošljavanje kod starijih mladih žena:

- Udeo ekonomski aktivnih žena raste sa godinama, dok neaktivnost opada, što ukazuje na pokušaje ulaska na tržište rada nakon završetka obrazovanja.

Visoka nezaposlenost među mladima:

- Veliki broj žena ne uspeva da pronade posao nakon završetka školovanja, što može voditi ka odluci za odlazak iz lokalne sredine u potrazi za boljim mogućnostima.

3. Ključni izazovi ekonomske aktivnosti mladih žena u Sjenici

Nedostatak prilika za zapošljavanje:

- Tržište rada u Sjenici nudi ograničene mogućnosti u sektorima gde mlade žene najčešće traže posao (obrazovanje, zdravstvo, administracija).

Nedovoljna povezanost obrazovanja i tržišta rada:

- Struktura obrazovnih programa često nije usklađena sa potrebama privrede, što dodatno otežava zapošljavanje mladih žena.

Tradicionalne rodne uloge:

- Mladi žene se često suočavaju sa društvenim očekivanjima da se posvete porodičnim obavezama pre profesionalnog razvoja.

Ograničen pristup preduzetništvu:

- Nedostatak finansijskih sredstava i podrške za preduzetničke inicijative predstavlja značajnu prepreku za samozapošljavanje.

4. Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti mladih žena

Programi zapošljavanja i stažiranja:

- Uvođenje posebnih programa pripravnosti i subvencija za poslodavce koji zapošljavaju mlade žene.

Podrška preduzetništvu:

- Pružanje finansijskih olakšica i edukacija ženama koje žele da pokrenu sopstveni posao u oblastima sa potencijalom za rast (turizam, zanati, IT sektor).

Fleksibilni radni aranžmani:

- Uvođenje mogućnosti rada od kuće i skraćenog radnog vremena radi lakšeg balansiranja porodičnih i profesionalnih obaveza.

Karijerno savetovanje i mentorstvo:

- Organizacija karijernog savetovanja i povezivanje mladih žena sa iskusnim mentorima koji mogu pomoći u profesionalnom razvoju.

Lokalne inicijative za podršku zapošljavanju žena:

- Uključivanje lokalnih institucija u kreiranje politika usmerenih na povećanje zapošljivosti mladih žena.

Zaključak

Analiza ekonomske aktivnosti mladih žena u Sjenici pokazuje da one imaju ograničene mogućnosti za zapošljavanje, sa posebno izraženim problemima u starosnim grupama do 25 godina. Visok nivo nezaposlenosti i neaktivnosti ukazuje na potrebu za ciljanim programima koji će poboljšati njihove veštine, omogućiti lakši pristup tržištu rada i podstaći preduzetništvo.

Sistematske mere koje uključuju obrazovanje, zapošljavanje i podršku preduzetništvu mogu značajno doprineti povećanju ekonomske aktivnosti mladih žena i njihovoj većoj integraciji u privredu opštine Sjenica.

Analiza ekonomske aktivnosti žena od 50 do 65 godina u Sjenici

Ekonomska aktivnost žena starosne dobi od 50 do 65 godina u Sjenici predstavlja ključni segment ukupne ekonomske slike lokalne zajednice. Ova starosna grupa se suočava sa specifičnim izazovima na tržištu rada, uključujući smanjenu mogućnost zapošljavanja, nedostatak prilika za prekvalifikaciju i povećane porodične obaveze. Takođe, njihova ekonomska aktivnost značajno utiče na održivost lokalne ekonomije, jer uključuje žene sa značajnim radnim iskustvom koje mogu doprineti različitim sektorima privrede.

Cilj ove analize je da pruži detaljan pregled ekonomske aktivnosti žena starosti od 50 do 65 godina u Sjenici, analizirajući nivo zaposlenosti, nezaposlenosti i neaktivnosti, kao i izazove i preporuke za poboljšanje njihove ekonomske situacije.

1. Pregled ekonomske aktivnosti žena od 50 do 65 godina

Ukupan broj žena u Sjenici u starosnoj grupi od 50 do 65 godina iznosi **2.343**, što predstavlja **19,63%** ukupne ženske populacije opštine. Njihova raspodela prema ekonomskoj aktivnosti prikazana je u sledećoj tabeli:

Starosna grupa	Ukupno žena	Aktivne žene	Zaposlene	Nezaposlene	Neaktivne žene
50–59	1.594	673	502	171	921
60–64	749	169	132	37	580
UKUPNO	2.343	842	634	208	1.501

Komentari na tabelu

Nizak nivo ekonomske aktivnosti žena:

- Samo **35,93%** žena u ovoj starosnoj grupi je ekonomski aktivno, što znači da više od dve trećine žena u ovom uzrastu nije uključeno u tržište rada.
- Veći broj žena u grupi od 50 do 59 godina ostaje aktivan, dok nakon 60. godine dolazi do naglog opadanja aktivnosti.

Visoka stopa nezaposlenosti:

- Udeo nezaposlenih među ekonomski aktivnim ženama iznosi **24,70%**, što je pokazatelj ozbiljnih poteškoća u zadržavanju posla ili pronalaženju novih prilika.
- Većina nezaposlenih žena pripada starosnoj grupi 50–59 godina, što ukazuje na probleme s reintegracijom u tržište rada.

Velika neaktivnost žena:

- Čak **64,07%** žena u ovoj starosnoj grupi je neaktivno, pri čemu se najveći broj povlači iz tržišta rada zbog zdravstvenih problema, porodičnih obaveza ili nedostatka prilika za zapošljavanje.

- Više od polovine neaktivnih žena (njih **921**) nalazi se u starosnoj grupi od 50 do 59 godina, što pokazuje trend ranog povlačenja iz radne snage.

2. Ekonomska aktivnost prema pokazateljima

Indikator	Broj žena	Udeo (%)
Ukupno žena (50–65 godina)	2.343	100,00%
Zaposlene	634	27,07%
Nezaposlene	208	8,87%
Neaktivne	1.501	64,07%
Neplaćeni kućni poslovi	1.350	57,64%
Ostala neaktivna lica	151	6,44%

Komentari:

Neplaćeni rad i briga o domaćinstvu:

- Najveći procenat neaktivnih žena bavi se neplaćenim kućnim poslovima (**57,64%**), što ukazuje na značajnu rodnu neravnopravnost u podeli obaveza u domaćinstvu.
- Većina ovih žena je u starosnoj grupi 50–59 godina, dok se u starijoj grupi neplaćeni rad smanjuje zbog zdravstvenih ograničenja.

Slaba mogućnost reintegracije:

- Žene starosti 60–64 godine imaju izuzetno nisku stopu zaposlenosti (**17,62%**), što ukazuje na poteškoće u ponovnom uključivanju u tržište rada nakon dugog perioda neaktivnosti.

Zdravstveni i socijalni faktori:

- Veliki broj žena navodi zdravstvene probleme kao prepreku za nastavak radnog angažmana, što dodatno doprinosi visokom nivou neaktivnosti.

3. Ključni izazovi ekonomske aktivnosti žena 50–65 godina

Ograničene mogućnosti za zapošljavanje:

- Ova starosna grupa suočava se sa nedostatkom prilika za zaposlenje, posebno u sektoru usluga i administracije.

Nedostatak programa za obuke i prekvalifikaciju:

- Žene često nemaju pristup edukativnim programima koji bi im omogućili prilagođavanje potrebama savremenog tržišta rada.

Diskriminacija po osnovu godina:

- Starije žene često se suočavaju sa predrasudama na tržištu rada, gde su mlađi kandidati u prednosti kod poslodavaca.

Finansijska nesigurnost:

- Veliki broj žena u ovoj starosnoj grupi zavisi od prihoda drugih članova domaćinstva ili socijalnih davanja.

4. Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti žena 50–65 godina

Programi za zapošljavanje i samozapošljavanje:

- Razviti posebne programe namenjene starijim ženama koji bi uključivali subvencije za zapošljavanje u sektorima sa niskim barijerama za ulazak.

Podrška kroz obrazovne i prekvalifikacione programe:

- Organizovati obuke za digitalne veštine i preduzetništvo koje omogućavaju rad od kuće ili pokretanje malih biznisa.

Poboljšanje socijalne zaštite:

- Jačanje socijalnih programa koji bi ženama omogućili lakši povratak na tržište rada uz finansijsku stabilnost tokom perioda traženja posla.

Fleksibilni radni aranžmani:

- Uvođenje fleksibilnog radnog vremena i rada na daljinu za žene koje se žele ponovo uključiti u tržište rada, a istovremeno brinu o domaćinstvu.

Zaključak

Analiza pokazuje da žene u Sjenici starosti od 50 do 65 godina imaju nizak nivo ekonomske aktivnosti, sa visokim udelom u neplaćenim poslovima u domaćinstvu i ograničenim mogućnostima za zapošljavanje. Povećanjem dostupnosti obrazovnih programa, podrške za samozapošljavanje i fleksibilnih radnih aranžmana, može se poboljšati njihov položaj na tržištu rada i doprineti njihovoj ekonomskoj nezavisnosti.

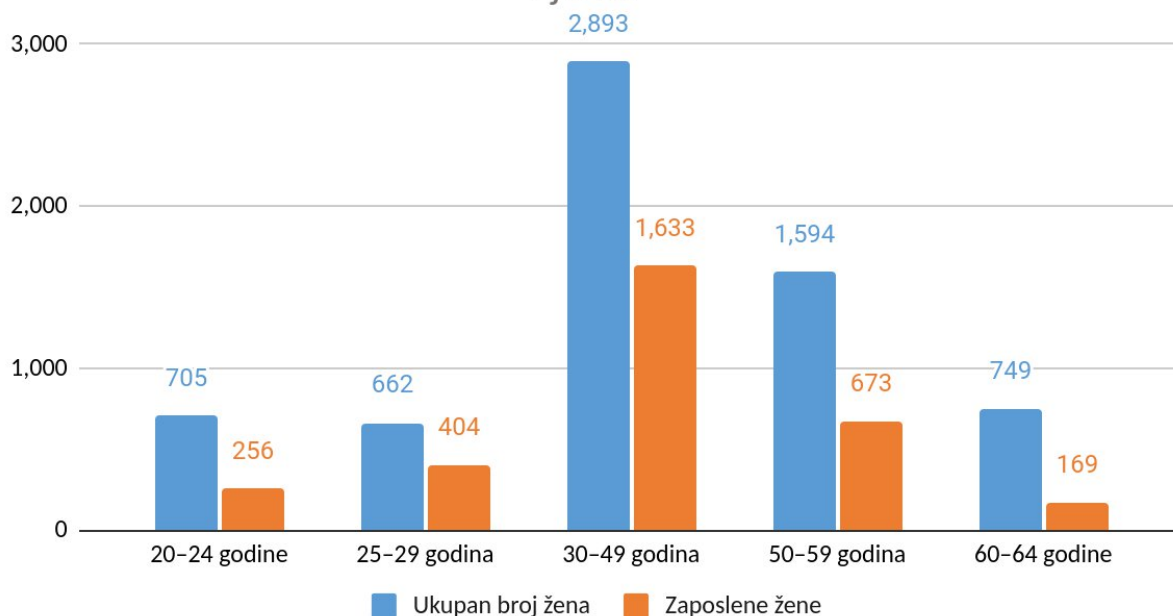
Analiza stepena zaposlenosti žena starosti od 20 do 65 godina u opštini Sjenica

Na osnovu dostavljenih podataka, izvršena je detaljna analiza zaposlenosti žena u opštini Sjenica u starosnom intervalu od 20 do 65 godina. Analiza uključuje apsolutne brojeve zaposlenih žena, procenat zaposlenosti u odnosu na ukupan broj žena u ovoj starosnoj grupi, kao i procenat zaposlenosti za svaku pojedinačnu starosnu kategoriju.

Tabela: Broj žena i procenat zaposlenosti po starosnim kategorijama (Sjenica, 2022)

Starosna grupa	Ukupan broj žena	Zaposlene žene	% zaposlenih u odnosu na broj žena po starosnoj grupi
20–24 godine	705	256	36,31%
25–29 godina	662	404	61,03%
30–49 godina	2.893	1.633	56,46%
50–59 godina	1.594	673	42,24%
60–64 godine	749	169	22,56%
Ukupno (20–65 godina)	6.603	3.135	47,49%

Broj zapošljenih žena po starosnim kategorijama (20 do 65 godina) u Sjenici

Analiza rezultata:

1. Ukupan procenat zaposlenih žena (20–65 godina):

- Od ukupno **6.603 žene** u ovom starosnom intervalu, zaposleno je **3.135**, što čini **47,49%**, dok je preostali deo ekonomski neaktivan ili nezaposlen.

- Ovaj procenat ukazuje na izazove u oblasti ekonomske aktivnosti žena u Sjenici, s obzirom na to da manje od polovine žena učestvuje u radnoj snazi.

2. Zaposlenost po starosnim grupama:

- **Najveći procenat zaposlenosti** beleži se u grupi **25–29 godina**, gde je zaposleno **61,03%** žena, što ukazuje na visok nivo radne aktivnosti među mlađim ženama.
- **Najniži procenat zaposlenosti** primećen je kod žena starosti **60–64 godine**, sa zaposlenošću od samo **22,56%**, što ukazuje na očekivano povlačenje iz radne snage kako se približava penzionu starost.
- Kod žena u uzrastu **30–49 godina**, zaposlenost iznosi **56,46%**, što predstavlja glavni oslonac ekonomske aktivnosti ove populacije.

3. Mlade žene (20–29 godina):

- Ukupno **1.367 žena** spada u ovu starosnu grupu, od kojih je zaposleno **660**, što čini **48,28%** ukupne zaposlenosti ove grupe.
- Ovi podaci ukazuju na potencijal za unapređenje politike zapošljavanja mladih žena kroz programe podrške i dodatne obuke.

Zaposlenost žena u opštini Sjenica je na relativno nižem nivou sa stopom od **47,49%**, što ukazuje na potrebu za dodatnim merama podrške.

Dok mlade žene u uzrastu 25–29 godina pokazuju značajnu ekonomsku aktivnost, starije žene iznad 50 godina imaju značajno nižu stopu zaposlenosti, što zahteva ciljane mere podrške u obliku fleksibilnog radnog vremena i programa prekvalifikacije.

Fokus u narednom periodu treba da bude na kreiranju podsticajnih politika zapošljavanja, unapređenju obrazovnih programa, kao i podršci ženama u usklađivanju poslovnih i porodičnih obaveza.

Zaključak o ekonomskoj aktivnosti žena u Sjenici

Analiza ekonomske aktivnosti žena u Sjenici pokazuje da one čine značajan, ali nedovoljno iskorišćen resurs lokalne ekonomije. Podaci ukazuju na nizak nivo ekonomske aktivnosti, visok udeo neaktivnih žena i izražene izazove sa zapošljavanjem, posebno u mlađim i starijim starosnim grupama.

Ključni nalazi analize:

Nizak stepen ekonomske aktivnosti

- Samo **26,95%** žena u Sjenici je ekonomski aktivno, dok je čak **73,05%** neaktivno.
- Većina neaktivnih žena angažovana je u neplaćenim kućnim poslovima, što ukazuje na tradicionalnu podelu rodni uloga i ograničene mogućnosti za profesionalno angažovanje.

Visoka stopa nezaposlenosti među ekonomskim aktivnim ženama

- Nezaposlenost žena iznosi **34,65%**, što je značajno viši procenat u odnosu na nacionalni prosek.
- Mlade žene (do 30 godina) i žene starosti između 50 i 65 godina suočavaju se sa najvećim izazovima u pronalaženju posla.

Rodna nejednakost na tržištu rada

- Žene su u znatno nepovoljnijem položaju u odnosu na muškarce, kako u pogledu zapošljavanja, tako i u pogledu uslova rada i visine zarade.
- Tradicionalne društvene norme dodatno otežavaju njihovu integraciju na tržište rada.

Starosna struktura i izazovi zapošljavanja

- Mlade žene imaju poteškoće sa ulaskom na tržište rada zbog nedostatka radnih mesta i neusklađenosti kvalifikacija sa potrebama poslodavaca.
- Starije žene (50–65 godina) suočavaju se sa problemima zbog predrasuda poslodavaca, zdravstvenih ograničenja i nedostatka programa za dodatno obrazovanje i prekvalifikaciju.

Ograničen sektor formalne ekonomije

- Lokalna ekonomija Sjenice se pretežno oslanja na poljoprivredu i male preduzetničke radnje, koje ne pružaju dovoljan broj radnih mesta za žene.
- Nedostatak investicija i preduzetničkih inicijativa dodatno smanjuje mogućnosti za zapošljavanje žena.

Preporuke za unapređenje ekonomske aktivnosti žena u Sjenici

Podrška samozapošljavanju i preduzetništvu

- Kreiranje programa finansijske i mentorske podrške ženama za pokretanje malih biznisa, posebno u oblasti poljoprivrede, zanatstva i ruralnog turizma.

- Dodela subvencija i olakšica za žene preduzetnice.

Unapređenje obrazovanja i prekvalifikacija

- Organizovanje besplatnih kurseva za digitalne veštine, rukotvorine i druge tražene poslove koji mogu omogućiti samozapošljavanje.
- Povezivanje lokalnih obrazovnih ustanova sa potrebama privrede kako bi se obezbedila bolja prilagođenost tržištu rada.

Fleksibilni radni aranžmani

- Promovisanje rada od kuće, skraćenog radnog vremena i drugih fleksibilnih oblika rada koji mogu omogućiti ženama da usklade profesionalni i porodični život.

Podrška zapošljavanju kroz lokalne inicijative

- Saradnja lokalne samouprave sa privatnim sektorom radi kreiranja novih radnih mesta prilagođenih ženama.
- Uvođenje programa pripravništva i subvencionisanih radnih mesta za žene.

Podsticanje uključivanja žena u neformalne sektore

- Kreiranje pravnih okvira i podsticaja za formalizaciju rada žena u sivoj ekonomiji (npr. ručni radovi, kućna proizvodnja hrane).

Zaključne poruke

Žene u Sjenici predstavljaju značajan potencijal za lokalni razvoj, ali trenutni podaci ukazuju na potrebu za sistematskim pristupom u povećanju njihove ekonomske aktivnosti.

Kako bi se poboljšala situacija, neophodna je saradnja između lokalne samouprave, obrazovnih institucija, privatnog sektora i nevladinih organizacija u cilju obezbeđenja većih mogućnosti za obrazovanje, zapošljavanje i preduzetništvo žena.

Ukoliko se ne preduzmu konkretne mere za ekonomsko osnaživanje žena, postoji opasnost od daljeg pogoršanja demografske slike, povećanja siromaštva i migracija mladih žena u veće gradove ili inostranstvo.

Sjenica ima potencijal za razvoj kroz unapređenje ekonomskog položaja žena, ali je za to potrebna sveobuhvatna i koordinisana strategija koja će adresirati ključne izazove i omogućiti dugoročni prosperitet.